

Aan de leden van de raad

Datum : 19 juli 2022
Zaaknummer : 662325
Contactpersoon : Nick Verhoeven
Telefoonnummer : 06 3111 4819

Onderwerp: Benchmark gemeentelijke veiligheidsbegrotingen

Geachte voorzitter en leden,

Hierbij bieden wij u de benchmark gemeentelijke veiligheidsbegrotingen aan, die adviesbureau TwynstraGudde op ons verzoek heeft uitgevoerd. Met de toezending van deze benchmark komen wij tegemoet aan een uitdrukkelijke wens van uw raad en doen wij toezegging 1042 van 13 oktober jl. af. Desgewenst kan de onderzoeker die de benchmark heeft uitgevoerd een technische briefing verzorgen aan uw raad.

In de benchmark worden elf 100.000+ gemeenten met elkaar vergeleken, waarvan vijf met een lager inwoneraantal dan Arnhem en vijf met een hoger inwoneraantal. Van iedere gemeente is de relatie tussen totale begroting en veiligheidsbegroting, de veiligheidsbegroting per inwoner, de misdaadcijfers¹ en de onveiligheidsgevoelens² in beeld gebracht.

Conclusies benchmark

De onderzoeker concludeert dat de gemeente Arnhem zowel absoluut als relatief gezien minder financiële middelen besteedt aan veiligheid dan negen van de tien onderzochte gemeenten in deze benchmark. Ondanks de relatief omvangrijke totale gemeentelijke begroting, gaat slechts een relatief beperkt deel naar beleid en uitvoering om de veiligheid en leefbaarheid te waarborgen in Arnhem. Per inwoner betekent dit een onder-gemiddeld budget voor veiligheid. De € 101,44 die in Arnhem per inwoner wordt besteed aan veiligheid ligt ruim onder het gemiddelde van deze gemeenten van € 128,90 per inwoner. De gemeente Arnhem besteedt absoluut gezien ruim € 5 miljoen minder aan veiligheid dan gemiddeld.

Zowel qua aantal misdrijven per inwoner als het ervaren veiligheidsgevoel in de gemeente scoort Arnhem aanzienlijk slechter dan de tien andere gemeenten van vergelijkbare grootte. Dit onderzoek toont aan dat per 1.000 inwoners ruim 69,7 misdrijven worden gepleegd in Arnhem, 15 meer dan het gemiddelde van 54,6 in de onderzochte gemeenten; Arnhem was in 2020 met duidelijke

¹ Cijfers CBS uit 2020.

² Cijfers CBS uit 2019.

afstand de lijstaanvoerder in deze categorie. Ook wat betreft het door de inwoners ervaren veiligheidsgevoel scoort de gemeente Arnhem bovengemiddeld. De onderzoeker stelt dat de benchmark aanleiding zou kunnen zijn de gemeentelijke uitgaven aan veiligheid in Arnhem te herijken.

Herkenbaar beeld

De cijfers uit de benchmark en het beeld dat de benchmark oproept komen niet als een verrassing. In Arnhem staat in een aantal wijken het water aan de lippen. De leefbaarheid, vrijheid en het perspectief op een goed leven staan daar structureel onder druk. De Rekenkamer constateerde al dat Arnhem een G40-gemeente is met G4-problemen. In de afgelopen jaren steeg de ondermijnende criminaliteit met meer dan 50% en Zicht op Ondernijning noemt recent een bovengemiddeld aantal van 1770 jongeren in Arnhem met een hoog risicoprofiel voor drugscriminaliteit.

Ook het verhoudingsgewijs lage gemeentelijke veiligheidsbudget herkennen wij. In Arnhem heeft veiligheid lange tijd niet de aandacht en de investering gekregen die de stad verdient. De afgelopen jaren is, mede dankzij de investeringen van uw raad, veel bereikt voor de veiligheid van de stad. Op een aantal terreinen hebben we achterstallig onderhoud moeten uitvoeren. Daarnaast hebben we een groot aantal structurele samenwerkingsvormen opgebouwd met belangrijke partners in de stad, zoals politie, jongerenwerk, maatschappelijke organisaties en woningcorporaties. Door plaats te nemen in het netwerk en de kracht van het netwerk maximaal te benutten, kan de gemeente met bescheiden eigen middelen veel doen. Ook is sterk geïnvesteerd in samenwerking met andere beleidsterreinen, zoals de leefbaarheid in de wijken, de zorg en het onderwijs. Ook is gewerkt aan een nauwkeuriger beeld van de misstanden in de stad, zodat we die gerichter kunnen aanpakken. Het is duidelijk wat in Arnhem moet worden gedaan en we hebben een veiligheidsstructuur waarmee we trefzeker kunnen werken.

De afgelopen jaren hebben we de leefbaarheids- en veiligheidsproblematiek van Arnhem goed onder de aandacht van het Rijk kunnen brengen en daardoor hebben we veel geld van het Rijk kunnen verkrijgen. Zodoende zijn wij er tot dusver in geslaagd een aanzienlijk deel van de Arnhemse veiligheidsaanpak te financieren met geld dat niet in de eigen begroting is opgenomen. Dit betreft bijvoorbeeld VIOS (Veilig In en Om School), BOTOE (Breed Offensief Tegen Ondernijnde Criminaliteit) en de aanpak van radicalisering. Hiermee is echter niet voorzien in structurele borging van de benodigde financiering van de aanpak, waarvoor continuïteit cruciaal is. Daar komt bij dat cofinanciering vanuit gemeentemiddelen in sommige gevallen voorwaarde is voor Rijksfinanciering. De financiering van het budget voor veiligheid uit externe bronnen bedroeg in 2022 zo'n kleine € 3 miljoen.

De komende tijd zal in alle zorgvuldigheid verder moeten worden gebouwd aan structuur en slagkracht die de leefbaarheid, vrijheid en perspectief op een goed leven kunnen waarborgen voor Arnhemmers. Daarbij willen we de afhankelijk van extern geld afbouwen. Dit is uit de aard namelijk incidenteel en onzeker geld.

Wat is nodig?

Om het gat te dichten tussen wat nu beschikbaar is en wat straks noodzakelijk is, dienen wij de komende tijd meer capaciteit aan te trekken. De functie van de stadsmarinier bijvoorbeeld heeft aanwijsbare verbeteringen opgeleverd op specifieke plekken in de stad voor bewoners en ondernemers, die nu sterk aandringen op uitbreiding. Hetzelfde geldt voor de handhaving. Handhavers voorkomen nare situaties en spreken mensen aan. Ze zorgen voor een stad waarin eenieder zich in vrijheid kan bewegen. Ontwikkelingen op het gebied van openbare orde (horeca, voetbal en veiligheid openbaar vervoer) en overlast (verwarde personen) in de stad vragen dringend om versterking van de handhavingcapaciteit.

Verder ondervinden wij op een aantal deelterreinen van de veiligheidsaanpak, mede met het oog op de aandacht van uw raad daarvoor, de noodzaak van een hernieuwde investering. Je vrij over straat kunnen bewegen is noodzakelijk om je vrij te kunnen voelen in Arnhem. Seksuele intimidatie moet daarom geen plek kennen in Arnhem. Hetzelfde geldt voor woonoverlast, een venijnige vorm van onrecht dat mensen treft in de kern van hun bestaan, namelijk in en bij de eigen woning. De aanpak van misstanden als seksuele intimidatie en woonoverlast kan niet voortgezet en gerealiseerd worden met de huidige middelen en daarom is versterking nodig.

Tot slot vraagt de hoeveelheid evenementen, manifestaties en demonstraties veel van onze veiligheidscapaciteit, welke onder druk staat. Arnhem is als grote stad aantrekkelijk voor demonstraties, welk aantal is verdubbeld de afgelopen tijd met daarbij een verhoogd risico op geweld. Daarnaast hebben o.a. corona en de stikstofcrisis de verharding en polarisatie snel doen groeien. Ook vragen crises als die in de vluchtelingenopvang steeds vaker om acuut en slagvaardig gemeentelijk handelen. Met de huidige middelen is de druk van crises, evenementen, demonstraties en manifestaties op de gemeentelijke coördinatiefunctie te hoog. Ook op dit gebied is op korte termijn versterking nodig.

Wij zullen de hierboven genoemde punten meenemen in het proces naar de begroting van 2023. Tevens herijken wij de veiligheidsaanpak van de stad voor de komende jaren in de kadernota veiligheid 2023-2026, die nog dit jaar aan uw raad zal worden verzonden.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage

- Benchmark gemeentelijke veiligheidsbegrotingen, TwynstraGudde in opdracht van de gemeente Arnhem.